

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПORA ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 27 (1640).

12 ВЕРЕСНЯ 1986 РОКУ. Ціна 2 коп.

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

* Комсомольці - першокурсники обирають своїх ватажків. (Бесіда з секретарем комітету комсомолу ОДУ Л. Микитась) — 2 стор.

* Кафедра державного і адміністративного права: що хвилює колектив перед лицем майбутнього — 3 стор.

* Що можуть школи юних фахівців? (Із досвіду роботи Школи юних математиків при ОДУ) — 3 стор.

* Де появилася задум таблиці Д. І. Менделєєва? — 4 стор.

Рішення XXVII з'їзду КПРС - в життя!

СВЯТО ПОБРАТИМІВ

9 вересня виповнилась 42-га річниця перемоги соціалістичної революції в Болгарії.

З цієї нагоди в Одесі, як і в інших містах нашої країни, були проведені численні заходи, які виділились в яскравий прояв міцної дружби між двома братерськими народами.

З вересня у Генеральному консульстві НРБ в Одесі відбулася традиційна зустріч співробітників Генерально-

го консульства з журналістами міських та обласних засобів інформації.

Взяти участь в зустрічі було запрошено і представників університетської газети «За наукові кадри».

Генеральний консул НРБ в Одесі Нікола Тринков розповів журналістам про сьогоднішню Болгарію, ознайомив з основними напрямками політичного, соціально-економічного і культурного розвитку НРБ, які були затверджені

на XIII з'їздом БКП, проведені у квітні цього року.

Генеральний консул відзначив значний вплив на свідомість болгар історичних рішень XXVII з'їзду КПРС, підкреслив особливий ентузіазм і загальну підтримку, з якою болгарський народ зустрів висловлене в Заяві Генерального секретаря ЦК КПРС М. С. Горбачова рішення про чергове продовження строку дії одностороннього радянського мораторію на ядерні випробування.

(Закінчення на 4-й стор.)

У ПАРТКОМІ УНІВЕРСИТЕТУ

10 вересня цього року партком обговорив підсумки прийому студентів на I курс в 1986 році і завдання партійної організації університету, що впливають у зв'язку з цим.

Було підкреслено, зокрема, що в порівнянні з минулим роком нинішній прийом пройшов більш організовано, в діловій, вимогливій і доброзичливій обстановці, у відповідності з новим Положенням про конкурс. Це стало можливим завдяки значній роботі ректорату, навчального відділу, комітету комсомолу, деканатів і приймальної комісії.

З метою залучення абітурієнтів понад 120 викладачів університету виїздили в сільські райони ряду областей півдня України, на виробництво, установи і школи м. Одеси, проводились дні науки, відкритих дверей, працювали школи юних математиків, фізиків, хіміків тощо.

Всі ці заходи сприяли успішному виконанню плану прийому студентів на I курс.

Конкурс по університету в цьому році складав: на денній формі навчання — 2,6 (в 1985 р. — 2,39); вечірній формі навчання — 2,1 (в 1985 р. — 1,9), заочній формі навчання — 3,02 (в 1985 р. — 2,77) чоловік на місце.

Традиційно високим зали-

шався конкурс на гуманітарних факультетах (історичному — 6,05, філологічному — по спеціальності російська мова і література — 3,8, англійському відділенні РГФ — 3,83).

Високим виявився конкурс на біологічному факультеті (спеціальність «зоологія» і «ботаніка» — 4,67). Нижчим конкурс, у порівнянні з іншими факультетами, був на механіко-математичному і фізичному факультетах.

На денне навчання зареєстровано 1017 чоловік, у тому числі з підготовчого відділення 96 чоловік, медалістів — 288, по цільовому прийому — 188 чоловік.

Не обійшлося без помилок. Профорієнтаційні комісії деяких факультетів не завжди вірно нараховували абітурієнтам додаткові бали, окремі викладачі помилились під час заповнення відомостей і екзаменаційних аркушів, декани факультетів часом поверхово вивчали справи абітурієнтів і дані обчислювального центру.

Прийнявши до відома інформацію відповідального секретаря приймальної комісії доцента В. М. Євтухова, партком постановив зосередити основну увагу на необхідності здійснити комплекс заходів з метою залучення першокурсників до активної участі в навчальній,

(Закінчення на 2-й стор.)

Фоторепортаж

ДОПОМАГАЄМО СЕМУ

У повному розпалі роботи по збиранню овочів в колгоспах і радгоспах області. З перших днів перебування в радгоспі «Родина» Білявського району зразки ударної праці показує більшість студентів фізичного факультету (декан Г. Г. Чемересюк, секретар партбюро О. І. Герасимов, секретар комсомольської організації О. Ващук).

НА ЗНІМКУ нашого кореспондента: студентка III курсу (група теплофізики) Н. Пепеляшкова, яка щоденно збирає по 750—800 кг томатів.

Починається трудовий день. Подруги — студентки IV курсу Н. Поплавська, Л. Димарчук, Г. Давидова, І. Мешанчук, А. Кудлай і С. Гоголь обмінюються думками відносно того, як доцільніше організувати свою роботу.

Творчим виявилось змагання студентів III курсу Л. Молько, І. Войтас (фізелектроніка), І. Шарфа (теоретична фізика) і О. Туркіна (астрономія). Вони швидко переносять томати, зібрані дівчатками. Затримки живого конвейєра не буде.

Фото І. МОСКАЛЕНКА.

В РОБОТІ, ЯК І В НАВЧАННІ

Вікторію Савіну (III курс астрономічного відділення) подруги справедливо називають невтомною. Та й справді, тяжко угнати за дівчиною, адже вона виробляє по 2—2,5 норми на збиранні томатів.

Фото І. МОСКАЛЕНКА.

ПРО ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАНЯТЬ ДУМАТИ ЗАЗДАЛЕГІДЬ

(ДО ПІДСУМКІВ 1985/86 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ
В ШКОЛІ МОЛОДОГО КОМУНІСТА)

В школі молодого комуніста в 1985/86 навчальному році навчалось 84 слухача (включаючи слухачів підготовчого відділення). З них першого року навчання — 49, другого — 35 чоловік. Основний контингент слухачів склали комуністи і кандидати в члени КПРС, стаж перебування яких на перше жовтня 1985 року не перевищував двох років. Молоді комуністи-студенти представляли 8 факультетів, за виключенням біологічного, на якому не було студентів-комуністів.

Головна увага на заняттях приділялась вивченню передз'явдівських документів КПРС з питань партійного будівництва, виконанню Устава і Програми в повсякденній партійно-комсомольській діяльності, перш за все навчальних груп і бюро. Значно активізувалась робота школи в зв'язку з вивченням матеріалів XXVII з'їзду КПРС і XXVII з'їзду Компартії України. З цієї метою широко використовувались активні методи навчання: ділові ігри, практичні завдання, вільне і ділове обговорення питань, що розглядалися.

Так, провели цікаві спостереження і доповіли їх підсумки на заняттях з лянть ефективного використання спортивних і культурних закладів університету О. Чугунов, М. Хубієва, О. Матковський, В. Гончарук, про підготовку і проведення Дня факультету на мехматі — Т. Савченко, про участь в пропаганді матеріалів партійних з'їздів і методиці підготовки

— О. Мочальська, про участь молодих комуністів в ідейно-виховній роботі серед бійців трудових загонів в літньому семестрі-86 — Ю. Кушніренко, в навчальній групі — О. Черних.

Обговорення підсумків досліджень викликало зацікавлення, проходило в неформальній обстановці, викликало гостру полеміку, що сприяло більш глибокому засвоєнню матеріалу.

30 травня 1986 року в школі пройшло заключне заняття в формі конференції.

Відвідування занять і активність слухачів були добрими. В обговоренні різноманітних питань тематики заняття взяло участь 26 чоловік, або приблизно кожний третій слухач. Найбільшу активність проявляли молоді комуністи юридичного, механіко-математичного, історичного факультетів. Незадовільно була поставлена робота по залученню молодих слухачів до занять і здійснення контролю за відвідуванням на геолого-географічному факультеті і факультеті романско-германської філології. Хочеться відзначити слухачів підготовчого відділення. Знання, отримані в школі молодого комуніста дали змогу багатьом з слухачів використати їх в повсякденній діяльності, а кандидатом у члени КПРС — успішно підготуватись до вступу у лави партії.

Г. АНТИПЕНКО,
заст. керівника
школи
молодого комуніста.

У ПАРТКОМІ УНІВЕРСИТЕТУ

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.).
науковій і громадській роботі, вихованню у них активної життєвої позиції, почуття любові і гордості до обраної професії.

Намічено конкретні заходи для забезпечення більш якісного прийому абітурієнтів у 1987 році. Особливо наголошується на проведенні всіма факультетами олімпіад школярів м. Одеси й області та організації ефективної роботи шкіл юних математиків, хіміків, біологів тощо.

Навчальний відділ, деканати мають ретельно проаналізувати університетське положення про профорієнтаційну співбесіду, а кафедри педагогіки і психології розробити нову анкету, яка доз-

воляла б більш точно і об'єктивно виявляти відповідні педагогічні нахили абітурієнтів.

Підсумки прийому студентів на 1-й курс рекомендовано обговорити всіма деканатами і партбюро факультетів до 1 жовтня цього року.

На своєму засіданні партком приділив також належну увагу завданням деканатів і партійних бюро факультетів у зв'язку з виїздом студентів на сільськогосподарські роботи (інформація проректора професора Л. О. Ануфрієва).

Через неорганізованість деканатів і безвідповідальність секретарів партбюро і комсомольських організацій ряду факультетів (філологічний і РГФ) університет не

зміг направити на село заплановану кількість студентів.

Товаришам А. І. Панькову, А. О. Слюсару, Т. Є. Єрьменко, В. Г. Зінченко було сказано на слабку роботу по організації участі факультетів в сільськогосподарських роботах. До студентів, які ухилилися від цих робіт, мають бути застосовані належні заходи.

Комітет комсомолу (Л. Микитась) повинен вжити необхідних заходів з метою комсомольського впливу на порушників трудової дисципліни на сільгоспроботах.

Партком заслухав і прийняв відповідні рішення з інших питань діяльності партійної організації університету.

Два інтерв'ю на одну тему

ІНІЦІАТИВИ МОЛОДИХ— ЗЕЛЕНУ ВУЛИЦЮ

Першокурсники обирають своїх комсомольських ватажків. Як проводиться ця відповідальна кампанія!

Про це розповідає секретар комітету комсомолу університету Людмила МИКИТАСЬ:

— Звіти і вибори на других, третій і четвертий курсах пройшли ще в травні попередньої літньої екзаменаційної сесії. Стягнута свій комсомольський актив вибирають першокурсники. Комітет комсомолу університету, комсомольське бюро курсів провели велику попередню роботу — бесідували з першокурсниками, з'ясували, хто з них займався комсомольськими справами до вступу в університет, чим хотів би займатись, ставши студентом. На курсових комсомольських зборах обов'язково виступає один із звільнених працівників комітету комсомолу, який розповідає новачкам про традиції нашої вузу, ґрунтовно знайомить першокурсників з численними формами діяльності університетського комсомолу.

— В опублікованому в «Комсомольській правді» діалозі з читачами перший секретар

**НАША ДУМКА!
БУДЬ ЛАСКА!**
(Із журналістського блокноту).

Так іноді в редакціях буває: планується матеріал, він вже готовий, і навіть в гранках, але... які-небудь непередбачені обставини змушують міняти макет газети і знятий матеріал йде в запас.

Саме так трапилось із записом бесіди, яка відбулась у мене в розпал літньої екзаменаційної сесії з двома студентами механіко-математичного факультету — студенткою-випусницею Валерією Гавриш і студенткою I курсу — нині вона вже друкокурниця — Мариною Герасимовою. Обидві з прикладного відділення, і цей збіг дуже доречний.

Розмова — про комсомол, комсомольських ватажків, нарешті, про саме гостре — від чого залежить інтерес до комсомольської роботи. Отже, слово моїм співрозмовницям.

Валерія:
— Я гадаю, що ініціатива завжди повинна виходити знизу, від самих комсомольців, тоді з'явиться зацікавленість в роботі. Студенти повинні самі чогось хотіти. Моя справа організувати їх на здійснення їхніх же задумів.

Марина:
— Взагалі-то, з другою частиною того, що сказала Валерія, я не згодна. Навіщо тоді нас вибирають комсомольськими ватажками? Очевидно, комсомольці сподіваються, що саме ми зуміємо дати поштовх їх ініціативі, розбудити

ЦК ВЛКСМ Віктор Мироненко говорив про те, що треба не висмоктувати з пальця справи для молоді, а привертати до життя і підтримувати цікаві починання, які воно підказує. Як з численних форм комсомольської роботи популярні у студентів університету, наповнені живим змістом?

— Перш за все, це будзагони. Уже тепер на комсомольських зборах першокурсники хочуть узнати детальніше про їх організацію, питають, як можна стати членом будзагону. А в період навчання — це шэфська робота, участь в педзагонах, допомога у вихованні важких підлітків. Охоче беруть участь першокурсники і в художній самодіяльності. Радує те, що багато хто з комсомольців сам проявляє ініціативу. Так, після комсомольських зборів на мехматі Олександр Жульков та Ігор Бондаренко виявили бажання працювати з важкими підлітками. Світлана Назарук прийшла в комітет комсомолу з прохан-

ням включити її до штабу «Абітурієнт». Влітку вона сама зверталась по допомогу в штаб, і її приваблює те, що його члени допомагають абітурієнтам знайомитися з університетом, ведуть профорієнтаційну роботу в школах. Наталка Левих була комсоргом в школі, і їй подобається організаційна робота. Вона ввійшла в оргкомісію комітету комсомолу.

Основу комсомольського активу на перших курсах становлять випускники підготовчого відділення. У них є досвід, і ми дуже розраховуємо на їх зацікавлену участь в роботі, яка розпочалась.

Основна задача комітету комсомолу — допомогти кожному першокурснику знайти в університеті справу до душі, з врахуванням індивідуальних нахилів і бажань. І ми сподіваємось, що значну і неформальну допомогу в цьому надасть нам факультет суспільних професій.

Інтерв'ю
взяла
Б. ВЕРНИКОВА.

— Від кого залежить цікаве життя в комсомольській групі?

— Комсомольський вождик виховується чи народжується?

іх фантазію і викликати бажання щось робити. На жаль, багато хто з нас, активістів, не знає, як це робити. Багатьом не вистачає досвіду, а часом рішучості і сміливості піти наперекір стереотипам.

Валерія:
— Мабуть, ти права. Багато що, звичайно, залежить від нас. Я згадую час, коли була комсоргом. Скільки юнаків і дівчат, стільки і різних, дуже своєрідних, часом і суперечливих індивідуальностей. І до кожного потрібен свій ключик. Я часто переконувалась — зацікавленість в роботі на 80 процентів залежала від мене.

Кор:
— Скажіть, дівчата, а чи немає побоювання, що і вміле керівництво з боку досвідченого комсорга поступово всіх інших привчає до морального споживацтва. Ініціативу повинен проявити комсорг, щось підказати і порадити — комсорг, всіх організувати і нести за кожного відповідальність — теж комсорг?

Валерія:
— Що ж, таке побоювання небезпідставне, якщо групу ми сприймаємо не як колектив індивідуальностей, а як натовп, здатний пасивно підкоритись твоїй волі.

Кор:
— Отже, ми мимоволі підійшли до питання: яким повинен бути комсомольський ватажок, щоб уникнути небажаних наслідків в його роботі з людьми. Бо всі ми хочемо бачити в керівників будь-якого рангу людину, внутрішньо змістовну — це дуже важливо, цілеспрямовану, добре знаючу свою справу, вміючу працювати з людьми, або, як кажуть в народі, бути в злагоді з ними. Це з усіх боків хороше визначення — бути в злагоді, від слова «лад». І, звичайно, вміючу прислухатися до людей, поважати їх думку, і по справедливості оцінювати внесок кожного в копілку загальних справ. Це стосується і комсомольських ватажків. Саме по собі зрозуміло, найнетерпиміше серед молоді — це чванство, зарозумілість і пустодзвонство.

Марина:
— Я цілком згодна з вами і з Валерією і хочу додати, що всі ці якості в людині можна виховати. Але це можливо тільки в здоровому колективі, в якому вміють сміятися, мають почуття гумору і не бояться гострого правдивого слова.

Записала І. КУЗНЕЦОВА,
співробітниця «ЗНК».

ПОШУК ТАЛАНТІВ— ЦЕ РОБОТА

Який абітурієнт потрібен мехмату? Що дає студентів-математику викладання в ЮМШ? Чим вимірюється ККД роботи ЮМШ? Хто підходить її естафету?

Розповідає директор юнацької математичної школи при ОДУ студент IV курсу мехмату Ігор МІТЕЛЬМАН.

На жаль, сьогодні студентам не часто надається можливість ще в процесі навчання перевірити себе в справжній роботі, скласти іспит на професійну придатність. А як важливо це, наприклад, для майбутніх педагогів! Набуття методичних і педагогічних знань неможливе без постійного спілкування із школярами.

Робота студентів із школярами, що захоплюються математикою стала традицією на механіко-математичному факультеті ОДУ. За ініціативою студентів 14 років тому була створена юнацька математична школа. І нині кожному неділю (крім канікул) до головного корпусу Одеського держунівер-

ситету приходять школярі з різних шкіл міста.

Заняття в ЮМШ проводять студенти мехмату. У багатьох з них захоплення математикою почалося саме в ЮМШ і стало покликанням.

В ЮМШ немає звичного шкільного розкладу. Всі уроки називаються однаково — «математика». Наших учнів чекає зовсім не повторення традиційних шкільних тем і задач, з перших же занять діти вчаться розв'язувати нестандартні, так звані «олімпіадні» задачі. Школярі знайомляться з теорією чисел, комбінаторикою, теорією ймовірностей, математичною логікою та іншими дисциплінами, які вивчаються лише на студентській лаві. Для того,

щоб вивчати із школярами такі непрості розділи математики, студенти-викладачі ЮМШ повинні вміти не тільки доступно викладати складний теоретичний матеріал, розв'язувати нетрадиційні завдання, зв'язані з застосуванням даних розділів в елементарній математиці (чому так мало приділяється уваги на мехматі), але і знаходити точки зіткнення зі шкільною програмою. Ці якості повною мірою притаманні кращим викладачам ЮМШ Я. Цукеру, В. Смирнову, Е. Фарберман, Ф. Гаврильченко. Вони охоче діляться хай поки ще невеликим, але цінним досвідом зі своїми товаришами. Намагання обмежитися простим переказом підручників, студентських конспектів (і таке буває) веде до того, що викладач залишається в порожньому класі. Для того, щоб такого не трапилось, студенти, що працюють в ЮМШ, повин-

ні регулярно слідкувати за новинками математичної літератури для школярів, цікавитись методикою гурткової роботи, тобто більше уваги надавати самоосвіті. Тому цілком природно, що в нашій школі з успіхом можуть працювати тільки студенти, що добре встигають. Студентам, звичайно, важко без вихідних, але допускати зриви занять і запізнення викладачів ЮМШ не можна. Ми такі випадки, тепер вже зовсім нечасті, розцінюємо, як надзвичайну подію.

Що дуже важливо — абсолютно всю методичну і організаційну роботу в школі ведуть студенти. Складення учбових програм, завдань для вступних і випускних іспитів, розробка окремих тем — прекрасна практика для майбутніх викладачів. Чи не правда? Значить, можна довіряти нам самостійну, серйозну роботу.

Звичайно, факультет надає чимало допомоги ЮМШ. Студенти консультуються у викладачів з різноманітних питань з теорії і практики. 14 лекцій прочитали в 1985/86 навчальному році для школярів про-

відні викладачі мехмату. Серед них професор М. І. Гаврилюк, доценти П. Д. Варбанець, М. М. Швець, І. І. Микіш, І. М. Курбатова, С. А. Шумихін, асистенти О. А. Тінгаєв, О. М. Стоколос та інші.

На жаль, лише епізодично нашою школою цікавиться кафедра педагогіки, ЮМШ поза увагою і кафедри психології. А ми були б дуже раді відчутти підтримку і регулярну допомогу викладачів цих кафедр.

Значна увага в ЮМШ надається і знайомству школярів з основами інформатики і обчислювальної техніки. В програму школи включено вивчення алгоритмічних мов. ОЦ ОДУ надав можливість проводити заняття в класі мікроЕОМ з використанням обчислювальних машин «Електроніка-ДЗ-28». З організацією практичних занять відмінно справилась студентка III курсу Марія Ігнатенко. В цьому році ми вперше здійснюємо набір до класу юних програмістів. Справа це нова, досвіду у нас практично немає. Дуже надіє-

(Закінчення на 4-й стор.)

ЗА ЧАСТОКОЛОМ ЗАХОДІВ

Із звіту професора М. П. ОРЗІХА.

«Головну увагу в минулому навчальному році кафедра приділяла організації виконання рішень XXVII з'їзду КПРС, XXVII з'їзду Компартії України, наступних Пленумів ЦК КПРС, ЦК КПУ, рішень директивних органів по вищій школі, а також прийнятих на цій основі рішень кафедри, планів, заходів, соціалістичних зобов'язань, взятих на честь партійних з'їздів, плану цільових фундаментальних досліджень для АПК, плану виконання разом з підприємствами галузевих підприємств науково-дослідних робіт для АПК, програми по впровадженню НДР для АПК, а також соціалістичних зобов'язань на підтримку ініціатив ХНІ, ДПІ, ДМАТІ «Теоретичний союз вищої школи і виробництва — на службу п'ятиріччю».

Прошу пробачення у читачів за необхідність вдатися до детального цитування. Але наберіться терпіння, бо ситуація заслуговує на те, щоб було згадане все, що кафедра повинна була виконати. Додам, що протягом минулого навчального року кафедра більше ніж 10 разів обговорювала основні форми і напрями роботи по реалізації найважливіших партійно-політичних документів, директивних вказівок Мінвузу.

Зверніть, будь ласка, увагу: більше 10 разів. У всякому разі — щомісяця. І ще нагадаю: у складі кафедри — 10 чоловік, враховуючи завідуючого. Обсяг педагогічного навантаження — понад 8000 годин, у тому числі на лекції — 1002 години, в середньому на штатного викладача понад 860 годин.

Отже, що змогла кафедра, а точніше, що вдалося кафедрі зробити за 10 місяців робочого навантаження!

Будь-якій комісії по перевірці роботи кафедри за минулий навчальний рік довелося б ретельно вивчити звіт професора Орзіха обсягом понад 30 аркушів машинописного тексту. На жаль, у нас немає змоги назвати безліч справді цікавих заходів, адже рамки газетної статті досить обмежені. Тож зрозуміло, що фрагментарність у викладі неминуча. Все останнє легко доміслить і сам читач, знайомий з вузівською специфікою. Але на одну деталь мушу вказати відразу: із 68 кафедр, що існують на сьогодні в університеті, кафедра державного і адміністративного права посідає одне з почесних місць у першій трійці.

Не буду лукавити. Перше, про що подумав, почувши інформацію про обсяг роботи, виконаної кафедрою за рік, було: «Як можна таким колективом упоратися з такою безліччю заходів! Чи не

галочки працювала кафедра!»

І ось уже на самоті гортаю свій записник. У ньому найголовніше. Отже, на початок XII п'ятиріччя кафедрою розроблено навчально-методичний комплекс з усіх дисциплін, враховуючи державно-правову спеціалізацію. Створено також фонд науково-методичних робіт (включаючи публікації союзного і республіканського рівнів); підготовлено комплект методичних матеріалів і науково-методичних розробок по впровадженню методів активного навчання. Між іншим, у березні 1986 року ці розробки були представлені університетом на зональну виставку Мінвузу УРСР.

У кафедрі значний досвід бюджетних НДР по республіканських цільових комплексних програмах, у тому числі координуваних (чи таких, що виконуються сумісно з Інститутом державного права АН УРСР); госпдоговірних роботах з високим економічним ефектом.

Окрім цього, кафедрою впроваджено ряд педагогічних, організаційно-дослідницьких нововведень, розроблені і застосовуються на практиці нові форми ідейно-виховної роботи зі студентами.

Це — констатація фактів, які були б однобічними, якщо не згадати, що за результатами соціалістичних змагань в 1983, 1984, 1985 і першого півріччя 1986 року кафедра посідає перше місце на юридичному факультеті.

Слухаючи завідуючого кафедрою, а потім короткі, але змістовні виступи викладачів кафедри, я зрозумів, у чому саме секрет безсумнівних здобутків цього невеликого, але працьовитого колективу: не в прагненні виконати за будь-яку ціну численні заходи (я нещадно почав свою розповідь з дещо обтяженого їх переліку, а в бажанні кожного — від професора до асистента щодня добиватися, щоб навчальний процес на кафедрі ставав змістовнішим і ефективнішим, щоб кожна хвилинка аудиторних занять працювала на майбутнього спеціаліста. І в цьому кафедрі передбачалося час. Тож не випадково, коли було обнародовано проект ЦК КПРС про перебудову вищої школи, саме кафедра державного і адміністративного права першою в університеті представила найбільш доцільні, всебічно обмірковані і обгрунтовані здебільшого випробувані на власному досвіді форми, методи і рекомендації стосовно якісної підготовки фахівців для державних і правових установ.

На думку колективу кафедр-

ри, запорука успіху — це якісний навчальний процес. Головним показником своєї роботи кафедра справедливо вважає рівень знань студентів, який, згідно статистики, має на кафедрі стійку тенденцію до росту — з усіх форм навчання.

У цьому році Державна екзамінаційна комісія, позитивно оцінивши підготовку випускників державно-правової спе-

КАФЕДРА ДЕРЖАВНОГО І АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ОДЕСЬКОГО ДЕРЖУНІВЕРСИТЕТУ ПІДВИВАЛА ПІДСУМКИ СВОЄЇ РОБОТИ ЗА 1985/86 НАВЧАЛЬНИЙ РІК. ЗВІТУВАВ ЗАВІДУЮЧИЙ КАФЕДРОЮ ПРОФЕСОР МАРК ПИЛИПОВИЧ ОРЗІХ. ОБГОВОРЕННЯ ДОСВІДУ БУЛО ДІЛОВИМ, ЗАЦІКАВЛЕНИМ. ОДНОГОЛОСНО ЗАТВЕРДИЛИ РОЗГОРНУТЕ РІШЕННЯ ПРО УЧАСТЬ КАФЕДРИ В РЕАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ ПЕРЕБУДОВИ ВИЩОЇ І СПЕЦІАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В КРАЇНІ.

ціалізації, особливо відзначила значну навчально-методичну допомогу, яку кафедра надала своїм випускникам. Близько 30 процентів дипломних робіт, які захищались на кафедрі, були визнані реальними. Для необізнаних ця цифра мало про що говорить. А насправді саме в цьому відтворилися нелегкі зусилля і, якщо хочете, — мрія колективу кафедри: максимально наблизити процес підготовки спеціалістів до гострих потреб сьогодення.

Кафедра самотужки натрапила на свою золоту жилу: готувати спеціалістів для місцевих Рад народних депутатів, для їх виконкомів. І ось перші результати: виїзний захист дипломних робіт на базі Одеського облвиконкому. Дипломи студентів - випускників В. Харченко, В. Варельджан, Л. Максименко, Т. Уткіної (наукові керівники М. П. Орзіх, Б. А. Пережняк, М. Г. Смола) отримали високі оцінки керівників виконкому, провідних спеціалістів - практиків.

Про цінне починання кафедри вже писалося в одеській пресі. А якої думки з цього приводу самі викладачі кафедри! Уважно слухаю доцент кафедри Бориса Аркадійовича Пережняка.

«Зв'язки кафедри з Одеським облвиконкомом у рамках договору про творчу співдружність розширюються, — говорить він, — і це відрядний факт. Нас систематично запрошують на сесії обласної Ради, семінари за участю голів, їх заступників і секретарів постійних комісій обласної Ради. Частіше ми отримуємо відповідні інформаційні матеріали. Але є ще чимало проблем, які потребують свого рішення.

Зокрема, я гадаю, що студенти-заочники, які працюють в сільських, селищних і районних Радах, свої дипломні роботи повинні писати тільки на теми, що безпосередньо пов'язані з їх роботою, на відповідному місцевому матеріалі. Тобто, основні рекомендації дипломних робіт мають бути впроваджені в роботу Рад і їх органів. Лише тоді ми зможемо в повній мірі го-

ворити про дійсний зв'язок нашої науки з практикою».

Я навмисне ухилилась від спонуси оперувати статистикою. Бо, розповідаючи про життя і діяльність кафедри державного і адміністративного права, можна було б назвати десятки пригломшувачих цифр: про кількість, наприклад, методичних розробок, вказівок і рекомендацій підготовлених кожним членом кафедри, спекурсів з орієнтацією на державно-управлінську підготовку і таке інше. Не в цьому справа. Головна моя мета — показати, що певні і досить таки вагомі здобутки кафедри даються її колективу нелегко. Вони є результатом напруженої, самовідданої роботи кожного, роботи, яка не позбавлена недоліків, прорахунків, а інколи й розчарувань.

Щоб більш зрозумілими були труднощі і проблеми кафедри, пропоную короткі записи виступів окремих викладачів.

ДОЦЕНТ Д. А. БЕКЕРСЬКА: Завідуючий кафедрою повинен більш доцільно маневрувати наявним резервом, створюючи пільгові умови для тих, у кого на виході важлива наукова робота. Саме такі можливості передбачаються проектом перебудови вищої школи.

АСИСТЕНТ В. А. МИХАЛЬОВ: Проблема резерву часу хвилює нас усіх. Чому б нам не запозичити досвід Тартуського університету, де останнім часом протягом навчального року практикується чотири сесії.

Це дасть можливість студентам більш цілеспрямовано зосередитися на предметі, який вноситься на екзамени — і від цього підвищується якість засвоєння матеріалу: у викладачів вивільняється час для серйозної наукової роботи без шкоди для програми і навантаження.

Слухаючи професора Орзіха

і виступаючих, я замислився: аплодувати таким показникам чи сумувати з приводу такого становища!

Поясню свою думку. Сьогодні ми багато й іноді галасливо говоримо про перебудову, зокрема про підвищення якості навчання і підготовки студентів. Але хіба якість навчання забезпечується лише сумлінною роботою студентів! А викладачі, коли ж їм працювати над собою при такому навантаженні! І де та можливість підвищувати свій професійний і, нарешті, культурний рівень!

Тож чи не забагато беремо ми на себе різних зобов'язань, заздальгидь знаючи, що в значній мірі вони будуть виконані формально!

Кафедра повинна стати центром і виховної роботи. Це істина, запозичена мною з одного з директивних документів Мінвузу СРСР. І тут я дозволю собі процитувати листа, якого надіслала на кафедру державного і адміністративного права громадянка М. С. Турянська. Суть листа матері, син якої не спромігся захистити диплом (після п'яти років навчання!) зводиться до того, що вона ніяк не може збагнути, як таке взагалі могло статися.

«Я знаю, винувата, що передовірила сина. Сама жодного разу не приїхала, не поцікавилась його навчанням. Хай я погано повела себе, але ж де були вихователі майбутнього спеціаліста в університеті!».

Що ж, формально за кафедрою ніякої провини. Студент, про якого йде мова в листі матері, насправді був не просто педагогом, але й безсовісно, безвідповідальною людиною. І викладачі кафедри чимало возилися з ним. Все це вірно.

Проте, навіть при такому алібі, тяжко не погодитися з тим, що мати права. Справді, нащо було возитися з педагогом стільки років і до того ж консультувати диплом, який урешті-решт не був захищений!

Я розумію, нелегко відповісти на таке питання. Але життя і ті зміни, які сьогодні відбуваються в країні, примушують нас по-новому глянути на себе, на своє місце у вузі. Бо буде прикро і недопустимо, коли за частоколом заходів ми не зуміємо угледіти людину.

Кафедра державного і адміністративного права на переломі. Попереду нові труднощі і проблеми. Вони, безсумнісно, будуть вирішуватися.

М. ЩЕРБАНЬ.

СВЯТО ПОБРАТИМІВ

(Закінчення Початок на 1-й стор.)

З 8 по 17 вересня в Одесі проводиться декада болгарської книги в Радянському Союзі. Наш позаштатний кореспондент А. Гарсієнко розповідає:

Як і в 21 місті нашої країни, в Одесі теж проводиться свято болгарської книги, присвячене 42-й річниці перемоги Соціалістичної революції в Болгарії. Декада болгарської книги відкрилась в урочистій обстановці в одеському книжковому магазині «Дружба», де серед книголюбів можна бачити багатьох студентів і викладачів з університету.

Декаду відкрила заступник голови Одеського міськвиконкому Г. А. Ізювіта.

Своїми спогадами про незабутні дні визволення болгарського народу від німецько-фашистських загарбників

поділився з присутніми учасник боїв за звільнення Болгарії підполковник у відставці С. С. Михальов.

Відомо, що в наші країни широко видається художня література Болгарії на 33 мовах народів СРСР.

Значні можливості для спілкування з болгарською книгою представлені на декаді мовою оригіналу. На книжкових полицях в перекладі на болгарську мову твори Пушкіна і Гріна, Арістофана і Гете, Гоголя і Купріна, М. Островського і Ю. Мушкетика, Мопассана і Чапека, Чехова і Пастернака та багатьох інших російських, радянських і зарубіжних майстрів художнього слова.

Болгарські видавці прислали на декаду в Одесу близько 300 найменувань книжок на суму 80 тисяч карбованців.

Літопис університету

Д. І. Менделєєв і Одеса

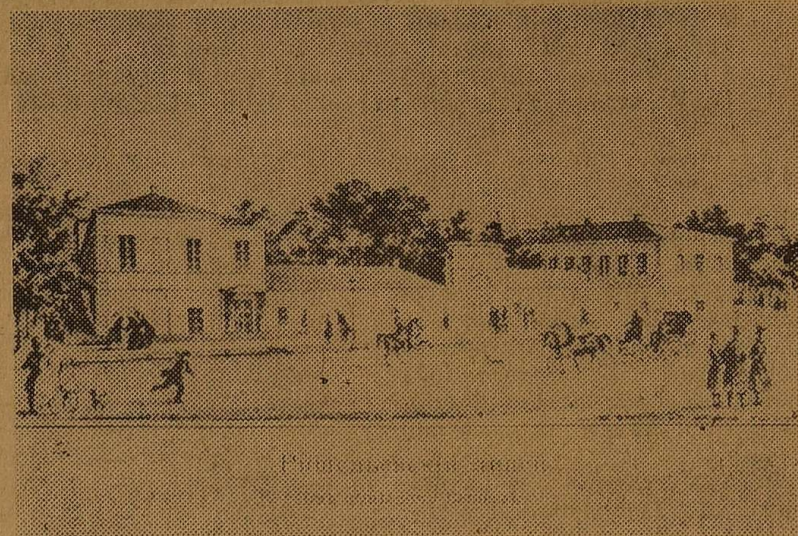
Випусник педагогічного інституту Дмитро Менделєєв приїхав в Одесу 4 листопада 1855 р.

Дмитро давно чекав зустрічі з цим південним портовим містом: саме сюди його повинне було направити на службу Міністерство освіти. Однак, бюрократична машина погано спрацювала, і Менделєєв через помилку якогось чиновника опинився в Криму. Проте, працювати тут так і не довелося, адже йшла Кримська війна, Симферополь опинився в прифронтовій зоні, його навчальні заклади не працювали. На щастя, Менделєєв дізнався від одного з інститутських товаришів про наявність вакантного місця вчителя гімназії в Одесі, взяв відпустку і приїхав сюди, щоб влаштуватися на роботу.

17 листопада Д. І. Менделєєв був призначений старшим учителем математики і фізики в гімназії при Рішельєвському лиці, а через місяць — переведений на посаду старшого вчителя природничих наук. Активно займаючись викладацькою роботою, Дмитро Іванович у вільний час працював над магістерською дисертацією. Уже на початку наступного 1856 року вона була опублікована окремим виданням. Так, саме в Одесі Д. І. Менделєєв написав свої перші серйозні наукові роботи, і хто знає, можливо, саме тут формувалась ідея, закладався фундамент «періодичної системи», яка принесла йому всевітню славу.

Дмитро Іванович в Одесі спілкувався з цілим рядом чудових людей і відомих вчених. Достатньо сказати, що його безпосереднім начальником був Микола Никифорович Мурзакевич — директор Рішельєвського лицію, талановитий історик, красномовець, один з визначних представників Одеського товариства історії і старовини, прекрасний педагог і організатор.

В січні 1856 року Дмитро Іванович склав програму природничих наук для гімназії, яку незабаром було прийнято на засіданні педагогічної ради гімназії. Він запропонував також проект «Кабінету природничих наук», організацію яко-

Будинок лицію, розташований на розі вулиць Гімназської (сучасна Дерибасівська), Скотарининської (сучасна Карла Маркса) та Ланжеронської (сучасна Ласточкина). Фоторепродукція С. КАЛМІКОВА.

го вирішили здійснити, коли буде можливість.

Звичайно, ім'я Д. І. Менделєєва асоціюється із створенням ним «періодичним законом», але це був видатний учений-енциклопедист. Діапазон його наукових інтересів був надзвичайно широким: хімія і мінералогія, ґрунтознавство і агрохімія, педагогіка і економіка, філософія і психологія, метеорологія і метрологія. Навіть неможливо все перерахувати! Так, в період педагогічної діяльності в Рішельєвському лиці Дмитро Іванович виявляв великий інтерес до фізичної географії, цикл лекцій з якої читав потім і в інших учбових закладах.

30 квітня того ж року Д. І. Менделєєв виїхав у Петербург для складання магістерських екзаменів і захисту дисертації. Сталося так, що вченому більше не довелося побувати в Одесі, однак наукові зв'язки з одеськими вченими, особливо з представниками Новоросійського університету, який був створений на базі Рішельєвського лицію, ніколи не послаблялись. Дмитро Іванович уважно стежив за їх творчими успіхами, завжди охоче допомагав їм. Так, наприклад, він відразу ж відгукнувся на телеграму Є. Ф. Шведова про обладнання фізичної лабораторії в Одесі (1898 р.); М. Д. Зелінський писав йому у 1893 р.: «Ніколи не забувайте моральну підтримку, яку Ви на-

дали мені в Петербурзі».

Велика дружба зв'язувала Дмитра Івановича з І. І. Мечниковим, ім'я якого по праву носить Одеський університет. В липні 1900 р. Менделєєв, прибувши в Париж на конгрес хіміків, відвідав Іллю Ілліча в Пастеровському інституті. «Дуже цікаво порозмовляли», — відмічав він в записнику. В квітні — травні 1902 р. відбулися нові зустрічі учених в Парижі, новий запис в записнику: «Обідали з ним (Французьким соціологом Г. Тардом — О. Г.) і Мечниковим у Фойє».

Заслуги Д. І. Менделєєва були відповідно оцінені ученими Одеси: в 1880 р. його було обрано почесним членом Новоросійського університету, а 30 січня 1904 р. — почесним членом Товариства природознавців при Новоросійському університеті.

27 січня 1984 р., в день 150-річчя ученого, меморіальна дошка, установлена в пам'ять про його перебування в нашому місті, була зааспана живими квітами. Сутеніло, йшов мокрий дощ, вулиця поступово замовкала, і тільки гвоздики та тюльпани яскравили в темряві. Потім крізь важкі хмари проглянули окремі, найяскравіші зірки. І подумалось, адже Д. І. Менделєєв тягнувся до них, адже не даремно переписувався з К. Е. Цюлковським і піднімався в небо на повітряній кулі.

О. ГУБАРЬ.

В. ВИСОЦЬКИЙ. ПІСНІ — ПРОДОВЖЕННЯ ЖИТТЯ

При Спільці письменників СРСР створена комісія по літературній спадщині Володимира Висоцького, яку очолює поет Роберт Рождественський.

Кор. Роберт Іванович, за звичаєм головами літкомісії стають близькі друзі померлого. Чи відносите ви себе до їх числа?

Рождественський. Ні, хоча ми познайомились в пору студентської юності, коли стосунки між людьми складаються дуже легко. Він вчився в школі-студії МХАТУ, а я — в літінституті, і на спільних вечорах ми часто опинялися поруч. Внутрішньо ми добре розуміли одне одного, але відкрито про це не говорили.

Товаришів у Висоцького було багато. Він притягував людей, як магніт. Але настоювало те, що зараз з'являлось надто багато «кращих друзів» поета, особливо на Заході, чіткі сумнівні інтер'ю містять в собі грубі антирадянські коментарі, де Висоцький постає як «дисидент» в «тоталітарному» радянському суспільстві.

Кор. Пропагандистський галас навколо імені Висоцького був і при житті, коли він приїздив до дружини Марини Владі в Париж, багато з нею подорожував країнами Заходу.

Рождественський. Він дуже точно оцінював ситуацію і знався на людях. І коли деякі закордонні провокатори пробували його «на злам», то Висоцький, залишаючись самим собою, розмовляв з ними твердо і однозначно. Батьківщину свою образити він не давав нікому.

Кор. У чому, на ваш погляд, феномен його популярності?

Рождественський. Висоцький писав пісні, в яких було багато його особистих думок і переживань. Можна сказати, що вони від нього невіддільні, як від автора, так і від виконавця. Мабуть тому і не вдаються намагання інших співаків, які стараються проспівати «що-небудь» з репертуару Висоцького.

Пісня була не тільки продовженням його життя. В ній продовжувалось його серцебиття, гримкотів пульс, виявляючи характер, розкривалась душа.

Кор. Але згадаємо, що пе-

рші пісні В. Висоцького були досить сердитими. Його, зокрема, звинувачували в романтизації злочинного світу, в «ідеалізації антисупільних елементів».

Рождественський. Щоб об'єктивно підійти до тих пісень, обов'язково треба врахувати своєрідну модну течію 50—60 років. Мій товариш Євген Євтушенко, з яким я входив в літературу, сказав про нього так: «Інтелекція співає блатні пісні». Очевидно, ця невесела образність йшла ще від воєнного нашого покоління, коли у всіх дворах звучали «Мурки» і «Гоп со смиком». Але відзначимо — діти, що виростили, не стали від цього гіршими. А пісні дитинства згадуються тепер з посмішкою, як щось далеке, що відійшло в минуле.

Пісні Висоцького чимось схожі на ролі. Ролі із ніким не поставлених і, більш того, ніким ще не написаних п'єс.

Вміння сміятися над самими потворними явищами побуту, сміятись, а не жахатись безсилно — в цьому проявилась його громадянська позиція.

Кор. Як буде будуватися робота літкомісії? Які її плани?

Рождественський. І до комісії виходили платівки з піснями В. Висоцького, була надрукована двома виданнями збірка віршів «Нерв». В травні фірма «Мелодія» випустила подвійний альбом його військових пісень. В театрі на Таганці, де Володимир Семенович грав довгі роки, ставиться спектакль, присвячений його пам'яті. У видавництвах «Советский писатель» вийде збірка його віршів. До речі, двотомник віршів Висоцького, що вийшов на Заході, був зроблений його «друзями» нашвидку. В ньому багато віршів, до яких поет не мав ніякого відношення, міститься величезна кількість помилок.

Кор. Чи допомогла робота літкомісії Марині Владі?

Рождественський. Так, вона передала нам багатий архів поета. (АДН).

ПОШУК ТАЛАНТІВ— ЦЕ РОБОТА

(Закінчення. Початок на 3-й стор.)

мось на допомогу комсомольців — викладачів і студентсько-го обчислювального центру.

Учні юнацької математичної школи отримують навички самостійної дослідницької роботи, пишуть реферати і доповіді, які захищають на щорічній науково-практичній конференції школярів. Кращі наші учні беруть участь в роботі літнього табору Малої Академії Наук «Прометей».

СЕРЕД учнів і випусників ЮМШ є призери і переможці обласної, республіканської та всесоюзної математичної олімпіад. Наприклад, Костянтин Кноп, Ян Цукер, Володимир Кисіль (нині студенти), Олег Ніц, Максим Альт, Микола Покрапівний та багато інших. Збірка юнацької математичної школи вже двічі називалась в числі переможців всесоюзного заочного турніру міст з математики, що проводиться журналом «Квант». Важливо й те, що практично всі випускники

ЮМШ стають студентами різних вузів країни (в тому числі МДУ, КДУ). Багато з них приходять на механіко-математичний факультет Одеського держуніверситету (в цьому році — 15 з 18 випускників).

Серед наших випускників є аспіранти, викладачі, наукові співробітники вузів, інженери-математики, вчителі.

Звичайно, всього зразу про нашу школу не розповісти. Немало у нас і недоліків, помилок в роботі. Ну що ж, ми вчимося один в одного, у наших викладачів, слідкуємо за роботою кращих вчителів математичного міста. Невдач ми не боїмося. Гіркота поразок і радість перемог в будь-якій діяльності супроводжують одне одного.

Юнацька математична школа допомагає в якійсь мірі вирішити проблему залучення школярів до наукової роботи. Але не зовсім ясна позиція інших факультетів.

Невже немає чим поділитися зі школярами студентам філологічного, історичного, геолого-географічного факультетів? А потрібно ж зовсім небагато: студентська ініціатива, любов до педагогічної роботи і... вільні аудиторії в недільні дні.

Студенти мехмату охоче поділяться своїм досвідом. Сміливіше, ентузіасті!

І. МІТЕЛЬМАН,
студент IV курсу
механіко-математичного
факультету.

Колектив редакції газети «За наукові кадри» і первинна організація Спілки журналістів УРСР при ОДУ з глибоким сумом сповіщають про смерть досвідченого журналіста, наставника молоді і редактора багатотиражної газети «Одеський політехнік» **СКАЧКОВА** Віктора Васильовича і висловлюють щирі співчуття сім'ї і близьким покійного.

270000, Одеса-Центр, вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Петра Великого, 2, 3-й поверх, кімната 86.

ДЗВОНІТЬ:

тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.